

SINIF ÖĞRETMENLERİNİN YAŞAM BECERİLERİ İLE İLGİLİ BİLGİ VE DENEYİMLERİ

Araştırma Makalesi / Research Article

Calp, Ş. ve Edis, A. (2020). Sınıf Öğretmenlerinin Yaşam Becerileriyle İlgili Bilgi ve Deneyimleri. *Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi SBE Dergisi*, 10(2), 549-565.
DOI: 10.30783/nevsosbilen.748564

Geliş Tarihi: 05.06.2020
Kabul Tarihi: 03.10.2020
E-ISSN: 2149-3871

Dr. Öğr. Üyesi Şükran CALP
Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü
sukranalp@gmail.com
ORCID No: 0000-0001-6297-9056

Ayfer EDİS
Erzurum Özel Güneş Koleji
ayferedis25@gmail.com
ORCID No: 0000-0003-3166-9607

ÖZ

Toplum yaşamına ve gelişen dünyaya ayak uydurabilen nitelikli bireylerin yetiştirilmesi noktasında aileler kadar öğretmenler de sorumluluğa sahiptir. Öğretmenlik mesleğinin beceri eğitimindeki rolü göz önünde bulundurulduğunda öğretmenlerin yaşam becerileriyle ilgili bilgi düzeyinin araştırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin yaşam becerileri hakkındaki bilgi ve deneyimlerini belirlemek; yaşam becerilerini öğrencilere kazandırma yeterlikleriyle ilgili düşüncelerini ortaya çıkarmaktır. Çalışmada nitel araştırma desenlerinden durum çalışması kullanılmıştır. Çalışma grubunu, Erzurum il sınırları içindeki devlet ilkokullarında görev yapan 15 sınıf öğretmeni ile özel okullarda görev yapan 16 sınıf öğretmeni olmak üzere toplam 31 öğretmen oluşturmaktadır. Veriler öğretmenlerle yapılan yüz yüze görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Elde edilen bulgular içerik analizine tabi tutulmuş ve öğretmenlerin söz konusu yaşam becerisiyle ilgili bilgiye sahip olup olmadığına dair genel bir betimleme yoluna gidilmiştir. Bulgulara göre öğretmenlerin en sık tekrar ettiği ve en çok üzerinde durduğu yaşam becerisinin “problem çözme becerisi” olduğu görülmüştür. Öğretmenler yaşam becerisi kavramının, “öz bakım becerileri” kavramıyla aynı anlamda olduğunu düşünmektedir. Bazı öğretmenlere göre ilkokul öğrencilerinin kazanması gereken ilk beceri, “iletişim” becerisidir. Bu çalışmanın sonucundan hareketle, öğrencilerine yaşam becerilerini kazandırmak noktasında önemli bir sorumluluğu olan öğretmenlere, bu becerileri kazandıracak yol, yöntem, tutum ve davranışlar üzerine meslek öncesinden başlanarak eğitimsel destek verilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşam Becerisi, Beceri, 21. Yüzyıl Becerisi, İlkokul, Sınıf Öğretmeni

KNOWLEDGE AND EXPERIENCE OF PRIMARY SCHOOL TEACHERS ABOUT LIFE SKILLS

ABSTRACT

Teachers, as well as families, have a responsibility to raise qualified individuals who can keep up with the social life and the developing world. Considering the role of the teaching profession in skills training, it is thought that it is important to research the knowledge level of teachers about life skills. The aim of this study is to determine the knowledge and experience of primary school teachers about life skills; to reveal their thoughts about their competencies to gain life skills to students. A case study, which is one of the qualitative research methods, was used in the study. The study group consists of a total of 31 primary school teachers including 15 primary school teachers working in public primary schools and 16 primary school teachers working in private schools in the province of Erzurum. The data were collected through face-to-face interviews with the teachers. A semi-structured interview form prepared by the researchers was used as a data collection tool. Content analysis was made for the findings and a general definition was made regarding whether the students have life skills or not. According to the findings, it was seen that the most frequently repeated and most emphasized life skill of the teachers was “problem solving skill”. Teachers think that the concept of life skills has the same meaning as the concept of self-care skills. According to some teachers, the first skill that

primary school students should acquire is the communication skill. Based on the results of this study, it is recommended that teachers, who have an important responsibility to teach their students life skills, should be given training on attitudes and behaviors that support these skills.

Keywords: Life Skill, Skill, 21st Century Skill, Primary School, Primary School Teacher

1. GİRİŞ

Eğitimin erdemli bireyler yetiştirmek sorumluluğuna ilave olarak yaşamla ilgili birtakım becerileri kazandırma görevi de bulunmaktadır. 21. yüzyılda eleştirel bakmak, problem çözmek, hayata uyum sağlamak ve bilişsel denge durumuna erişmek, geçmişe göre çok daha önemli hale gelmiştir. Yaşam becerileri, öğrencilerin şimdiki ve gelecek yaşamlarında başarılı olabilmeleri için temel olan öğrencilerin derin içerik bilgisi geliştirme ihtiyacını ve bu bilgiyi disiplinlerarası uygulama yeteneğini destekleyen bağımsız becerilerdir (Johnson, 2009). 21. yüzyıl becerileri, bireylerin bilgiye ulaşmalarını ve ulaştıkları bilgiyi günlük yaşamda kullanmalarını, diğer bireylerle uyum içinde çalışmalarını, teknolojiyi etkili ve olumlu biçimde kullanmalarını kendi yeterliliklerinin farkında olmalarını sağlamaktadır.

Anagün, Kılıç, Atalay ve Yaşar'a göre (2015), yaşam becerileri, kişinin bilgiye ulaşma yollarını bilmesi, elde ettiği bilgiyi günlük yaşamında karşılaştığı sorunların çözümünde kullanabilmesi, diğer bireylerle sağlıklı iletişim kurabilmesi, yaşamını üretken, mutlu ve işlevsel bir biçimde devam ettirebilmesi için gerekli olan temel becerilerdir. UNICEF ise yaşam becerilerini, bilgi, tutum ve beceri alanları arasındaki dengeyle oluşan davranış değişimi veya davranış gelişimi şeklinde tanımlamıştır (United Nations, 2003).

Yaşam becerileri; bireyin değişim ve gelişim sürecinde varlığını etkin bir şekilde sürdürebilmesi için sahip olması gereken yeterliliklerdendir. Tanımlardan yola çıkarak yaşam becerilerinin, bireylerin hayat boyunca karşılaştıkları problemlerle başa çıkma ve yaşamlarını etkili şekilde yönetmelerini sağlayan beceriler olduğu söylenebilir. Dünya Sağlık Örgütü bu temel yaşam becerilerini “karar verme, problem çözme, yaratıcı düşünce, iletişim, kişilerarası ilişkiler, eleştirel düşünme, öz farkındalık, empati, duygularla başa çıkma, stresle baş etme” olmak üzere on başlık altında toplamıştır (WHO, 2007).

Karar verme becerisi, Baysal'a göre (2009), birçok seçenek arasında belirli ölçütlere uygun olarak seçimler yapmaktır. Öğrencilerin seçeneklerini değerlendirmelerine ve seçimleri sonucunda farklı sonuçları dikkatli şekilde düşünmelerine yardım etmek karar verme becerisinde önemli bir boyuttur. Problem çözme, öğrencilerin kendi sorunlarına yapıcı çözümler bulmalarına yardım etmek demektir. Güneş'e göre (2012) yaratıcı düşünme becerisi, buluşçu, yenilikçi, esnek, sorunlara yeni ve alışılmamış dışında çözümler üreten, özgün düşüncelerin ortaya çıkmasını sağlayan düşünme biçimidir.

Dökmen (1994) iletişim becerisini, bilgi üretmek, aktarmak ve anlamlandırma süreci olarak; Cüceloğlu (1991) ise bireyleri karşılıklı ilişki içine sokan psiko-sosyal bir süreç olarak tanımlamaktadır. Eleştirel düşünme becerisi, bireylerin deneyimlerindeki uygun bilgileri objektif biçimde analiz etmelerine yardımcı olan becerilerdir. Eleştirel düşünmek, öğrencilerin davranışlarını etkileyen sosyal değerler, akran etkileri, medya gibi etkenleri tanımlarına yardımcı olur.

Kişilerarası ilişkiler becerisi, kişilerin gündelik yaşamda etkileşime girdiği bireylerle, özellikle aile üyeleriyle, olumlu etkileşime girmelerine yardımcı olan becerilerdir. Öz farkındalık becerisi, insanların kim olduklarını, ne isteyip ne istemediklerini, ne yapmaktan hoşlanıp ne yapmaktan hoşlanmadıklarını bilme kapasiteleridir. Empati becerisi, bir kişinin, belli bir duruma ilişkin olarak, karşıdakinin duygu ve düşüncelerini doğru anlaması ve hissettiklerini hissetmesi yeteneğidir. Empati, öğrencilerin bireysel farklılıkları kabul etmesine ve farklı kişilerle ilişkilerinin gelişmesine yardımcı olur.

Duygularla başa çıkma becerisi, bireylerin duygularını tanımlarına ve duyguların davranışları üzerindeki etkisini anlamalarına yardımcı olan becerilerdir. Duygularıyla başa çıkmayı bilen kişiler, sağlıklı olumsuz yönde etkileyecek öfke gibi duyguları nasıl kontrol edebileceklerine odaklanır. Stresle baş etme becerisi, bireylerin kendilerini strese sokan şeyleri tanımlarına yardımcı olur (İşmen Gazioğlu & Canel, 2015).

Yaşam becerileri, günlük yaşamın getirdiği zorluklarla etkili bir şekilde baş etmek için gerekli olan davranışlardır. Yaşam becerilerini bireylere kazandırmanın temelini, okul öncesi ve ilkokul dönemi oluşturmaktadır. Çocuklar çoğu zaman ailesinin desteğiyle bazı yaşam becerilerini öğrenmekte ve bunları uygulayarak eğitim öğretim sürecine başlamaktadırlar. Eğitim öğretim sürecinde hedeflerin gerçekleştirilebilmesi ve verim elde edilmesi, öğretmen, öğrenci, aile, çevre, idareci gibi bütün paydaşların birlikte ve uyum içinde hareket etmesiyle sağlanabilir. Söz konusu paydaşlar arasında öğretmenler, istenilen davranışların şekillendirilmesinde ve sistemin sağlıklı bir şekilde işleminde etkili bir role sahiptir. Öğretmen, eğitim öğretim sürecinin en temel öğelerinden biridir. Ülkenin kalkınmasında, nitelikli bireylerin yetiştirilmesinde, toplumun huzur ve barışının sağlanmasında, bireylerin sosyalleştirilmesi ve toplumsal yaşama hazırlanmasında, toplumun kültür ve değerlerinin gelecek kuşaklara aktarılmasında öğretmenlik mesleğinin önemli rolü bulunmaktadır. Öğretmenler, öğrenme süreçlerini sistematize eden ve öğrenmeyi teşvik eden bireylerdir.

Öğretmen yeterlilikleri, öğretmenlerin mesleklerini etkili ve verimli şekilde gerçekleştirebilmek için sahip olması gereken bilgi, beceri ve tutumları ifade eder (MEB, 2017). Guskey ve Passaro (1994) öğretmen yeterliğini, zor ve motive olmamış olsa bile öğrencilerin daha iyi nasıl öğrenebileceğine ilişkin öğretmenin sahip olduğu inanç olarak tanımlamaktadır. MEB (2006) yeterlilik kavramını, bir meslek alanına özgü görevlerin yapılabilmesi için gerekli olan mesleki bilgi, beceri ve tutumlara sahip olma durumu olarak tanımlamaktadır. Öğretmenlik mesleğindeki yeterlilik ise öğretmenin yapması gereken ana görevleri bünyesinde, alt işlem bölümlerine ayrılabilen, diğer öğretmen veya unsurlarla bir arada farklı görevlerin icrasını sağlayan, zamanı kesin olarak sınırlandırılmasa da belirli zamanlar içinde gereğini yapabilmesi olarak tanımlanmıştır. Eğitim ve bireyin niteliği, büyük ölçüde öğretmen niteliğini yansıtmaktadır.

Bilim ve teknolojiye hızlı değişime ayak uydurabilmek ve katkıda bulunabilmek için eğitim sistemin önemli birer parçası öğretmenlerin, 21. yüzyıl becerileri olarak adlandırılan, çağın gereksinimlerine uygun beceri ve yeterliliklerle donatılmış bireyler yetiştirebilecek donanıma sahip olması gerekmektedir (Ananiadou & Claro, 2009; Trilling & Fadel, 2009). Bu bağlamda yaşam becerilerini kazandırma yeterliğine sahip olması beklenen öğretmenlerin yapması gereken, öncelikle temel yaşam becerilerinin neler olduğunu bilmek, çeşitli yöntem ve teknikleri kullanarak öğrenme yaşantıları oluşturmak ve oluşturulan bu yaşantılar sonucunda kazandırılmak istenenlerin başarıyla gerçekleşip gerçekleşmediğini değerlendirmektir (Fidan & Erden, 1994).

Yaşam becerileriyle ilgili bilgi sahibi olmak, yaşamdaki genel denge halinin nasıl oluşturulacağıyla ilgili karmaşıklıkları anlamlandırmada yardımcı olabilir. Bu nedenle, söz konusu beceriler anlaşılmalı ve geliştirilmelidir. Bireylerin meydana gelen değişimlere uyum sağlamaları ya da tepki vermeleri, teknolojiye ayak uydurabilmeleri, bilgiyi seçip, analiz edip değerlendirdikten sonra elde etmeleri ve elde ettikleri bilgiyi günlük yaşamlarında karşılaştıkları problemleri çözmeye kullanabilmeleri için temel becerilerin yanı sıra üst düzey beceri ve yeterliliklere de sahip olmaları gerekmektedir (Atalay ve Anagün, 2017).

Bu çalışmanın amacı, sınıf öğretmenlerinin yaşam becerileri hakkındaki bilgi ve tecrübelerini belirlemek; yaşam becerilerini öğrencilere kazandırma yeterlikleriyle ilgili düşüncelerini ortaya çıkarmaktır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Sınıf öğretmenleri “yaşam becerileri” kavramıyla ilgili ne bilmekte, yaşam becerilerini nasıl tanımlamaktadır?
2. Sınıf öğretmenleri yaşam becerileri eğitimi için yeterli donanıma sahip olduklarını düşünmekte midir?
3. Sınıf öğretmenleri öğrencilerin bu becerileri kazanmasına yönelik ne gibi uygulamalar gerçekleştirmektedir?
4. Sınıf öğretmenlerine göre öğrencilerin yaşam becerilerini kazanmasını engelleyen faktörler nelerdir?
5. Sınıf öğretmenlerinin, öğrencilere yaşam becerilerini kazandırmakla ilgili önerileri nelerdir?

2. YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın deseni, çalışma grubu, verilerin toplanma süreci, veri toplama aracı ve verilerin analizi ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

2.1. Araştırma Deseni

Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Nitel araştırma; algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir. Olayların doğal ortamında incelenmesi, araştırmacının araştırma kapsamındaki kişilerle doğrudan görüşmesi ve bu kişilerin deneyimlerini yaşamaları, olayların ayrıntılı bir şekilde araştırılması, tanımlanması ve açıklanması nitel araştırmanın özelliklerindedir (Yıldırım & Şimşek, 2018).

2.2. Çalışma Grubu

Çalışmaya Erzurum il sınırları içindeki devlet ilkokullarında ve özel okullarda görev yapan 31 sınıf öğretmeni katılmış olup çalışma grubu seçiminde maksimum çeşitlilik örnekleme kullanılmıştır. Çalışma grubunda, 21-30 yaş aralığında yedi öğretmen, 31-40 yaş aralığında 13 öğretmen, 41 ve üzeri yaşta 11 öğretmen bulunmaktadır. Katılımcıların 28'i eğitim fakültesi mezunu, 3'ü diğer fakültelerden mezundur. Dokuz öğretmen 1. sınıf, yedi öğretmen 2. sınıf, yedi öğretmen 3. sınıf ve sekiz öğretmen 4. sınıf okutmaktadır. Tablo 1'de çalışmaya katılan öğretmenlerin okul türü, meslekteki çalışma yılı ve cinsiyete göre dağılımları yer almaktadır.

Tablo 1: Okul türü, meslekte çalışma yılı ve cinsiyete göre katılımcıların dağılımı

Mesleki kıdem	Devlet okulu		Özel okul		Toplam
	Kadın	Erkek	Kadın	Erkek	
5 yıl ve daha az	2	2	1	1	6
6 - 10 yıl		1			1
11 - 15 yıl	2	-	4	2	8
16 - 20 yıl	5	-	3	-	8
21 yıl ve üzeri	1	2	5	-	8
Toplam		15		16	31

Tablodan anlaşılacağı üzere sınıf öğretmenlerinin 15'i devlet okullarından 16'sı da özel okullardan olup 8'i erkek, 23'ü kadındır. Öğretmenlerin 6'sı meslekteki çalışma süresini 0-5 yıl, 1 öğretmen 6-10 yıl, 8 öğretmen 11-15 yıl, 8 öğretmen 16-20 yıl, 8 öğretmen ise 21 ve üzeri yıl olarak ifade etmişlerdir.

Öğretmenlere görüşme sırasına göre Ö1, Ö2, ..., Ö31 şeklinde kod isimler verilmiştir. Doğrudan aktarmalar yapılırken bu kod isimler kullanılmıştır.

2.3. Verilerin Toplanması

Veriler öğretmenlerle yüz yüze yapılan görüşmeler yoluyla toplanmıştır. Görüşmeler her öğretmenin çalıştığı okulda, okul yönetimi tarafından araştırmacıya gösterilen uygun bir odada yapılmıştır. En uzun görüşme 25 dakika sürmüştür.

Veri toplama aracı olarak araştırmacılar tarafından hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşmelerde cevap aranacak konular belirlenerek, sorular oluşturulmuştur. Veri toplama sürecine geçilmeden önce görüşme soruları biri Sosyal Bilgiler Eğitimi, biri Sınıf Eğitimi alanında doktora yapmış iki uzmanın önerileri alınarak düzeltilmiştir ve pilot çalışma yapılmıştır. Pilot çalışma sonunda görüşme sorularının bazılarında değişiklikler yapılmıştır. Bu şekilde sonda sorularla birlikte 14 sorudan oluşan öğretmen görüşme formu son şeklini almıştır. Soruların hangi sırayla sorulacağı, alternatif sorular ve sondalar bu süreçte planlanmıştır.

2.4. Geçerlik ve Güvenirlik

Çalışmanın iç geçerliği için derinlemesine veri toplanmış, bulgular, verilerin elde edildiği ortam dikkate alınarak tanımlanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, iki yazar tarafından ayrı ayrı analiz edilmiştir. İlk analiz çalışmanın ikinci yazarı tarafından yapılmıştır. Kod ve kategorilere iki yazar tarafından son düzenleme yapıldıktan sonra Sınıf Eğitimi alanında uzman bir öğretim elamanının da görüşü alınmış, böylece meslektaş teyidi sağlanmıştır. Söz konusu uzmanın önerileri doğrultusunda kategorilerde değişikliğe gidilmiştir. Dış geçerlik için, araştırma örnekleme, ortamı ve süreç özellikleri ayrıntılı olarak tanımlanmıştır. Ayrıca inandırıcılık için metin içinde katılımcıların doğrudan ifadelerine yer verilmiştir. Güvenirlik için veriler araştırma sorularının gereğine uygun ayrıntılı ve amaca uygun olarak toplanmıştır. Araştırmanın yöntemi ve aşamaları açık ve ayrıntılı bir biçimde tanımlanmış, sonuç, ortaya konan verilerle ilişkilendirilmiştir.

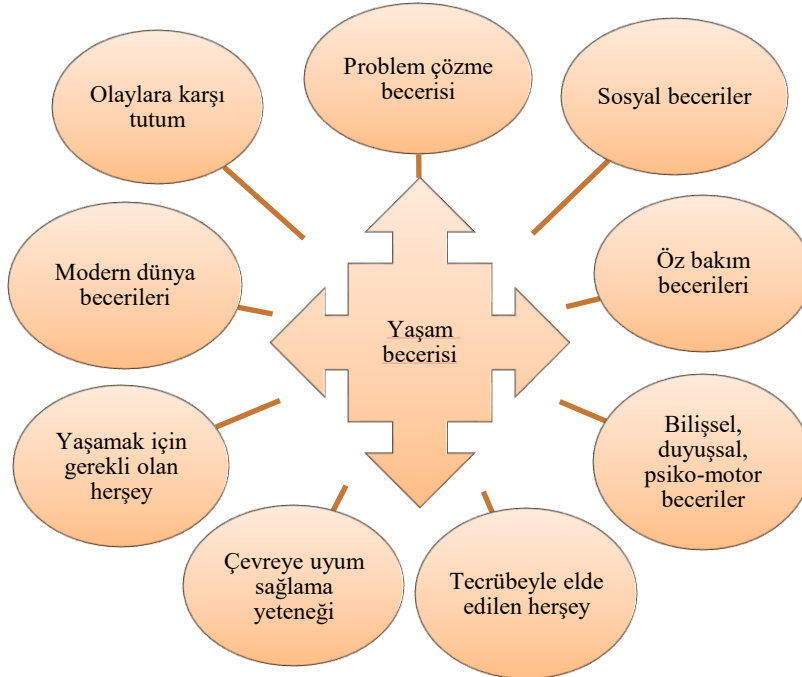
2.5. Veri Analizi

Elde edilen bulgular içerik analizine tabi tutulmuştur. Ham veriler genel bir izlenim elde etmek amacıyla birkaç defa okunmuştur. Daha sonra yarı-yapılandırılmış görüşme formundaki soru sırası esas alınarak, her soruya ait cevaplardan kod ve kategoriler oluşturulmuştur. Bu yolla verileri tanımlama ve verilerin içinde saklı gerçekleri ortaya çıkarma amaçlanmıştır.

3. BULGULAR

3. 1. Öğretmenlerin “yaşam becerisi” kavramıyla ilgili bilgi ve düşüncelerine ilişkin bulgular

Sınıf öğretmenlerine “Yaşam becerileri kavramı sizin için ne ifade ediyor? Nasıl tanımlarsınız?” sorusu yöneltilmiştir. Bazı öğretmenler yaşam becerisi kavramını, birden fazla hususa dikkat çekerek anlatma yoluna gitmiştir.

Şekil 1: Sınıf öğretmenlerinin tanımlarındaki yaşam becerileri

Şekil 1’de görüldüğü gibi öğretmenlerin yaşam becerisinin ne olduğuyla ilgili sorulara verdiği cevaplar dokuz kategoride toplanmıştır. Bu kategoriler; problem çözme becerisi, sosyal beceriler, öz bakım becerileri, bilişsel, duyuşsal, psiko-motor beceriler, tecrübeyle elde edilen her şey, çevreye uyum sağlama yeteneği, yaşamak için gerekli olan her şey, modern dünya becerileri ve

olaylara karşı tutumdur. Tablo 2’de öğretmenlerin yaşam becerisi tanımları yer almaktadır.

Tablo 2: Sınıf Öğretmenlerinin Yaşam Becerisine İlişkin Tanımları

Öğretmenler tarafından yapılan yaşam becerisi tanımları	Kullanılan Kodlar	Sıklık (f)
1. Problem çözme becerisidir.	Sorun çözme, çözülemeyen durum, baş etme	15
2. Çevreye uyum sağlayabilmektir.	Adaptasyon, oryantasyon, kendine yetebilme, bağımsız davranma, yaşa uygun kazanımlar	9
3. Bilişsel, duyuşsal, psiko-motor becerilerdir.	Bilişsel, duyuşsal, psikomotor, düşünme becerisi, akademik beceri	7
4. Sosyal becerilerdir.	Kişilerarası ilişki, iletişim, uyum	6
5. Yaşamak için gerekli olan şeylerdir.	Yaşamı devam ettirmek, yaşamsal, emin adımlar, kendine güven	6
6. Öz bakım becerileridir.	İdare edebilmek, kişisel bakım, sağlıklı yaşam	5
7. Tecrübeyle elde edilen her şeydir.	Yaşam boyu, hayatilik	3
8. Olaylara karşı gösterilen tutumdur.	Tutum	2
9. Modern dünya becerileridir.	Modernlik, yaratıcılık, kişisel güvenlik	1

Tablo 2’den anlaşılacağı üzere, verilen cevaplar arasında en sık tekrar edilen, yaşam becerisinin “problem çözme becerisi” olduğudur. 15 öğretmen için yaşam becerisi, problem çözmek ya da sorunlarla baş edebilmektir. Dokuz öğretmene göre yaşam becerisi kavramı, çevreye uyum sağlamak demektir.

Bazı öğretmenlere göre yaşam becerisi, beraberinde kişilerarası uyumu getiren sosyal becerilerdir. Öğretmenlerin bir kısmı, yaşam becerilerini, bireylerin günlük yaşamın zorluklarıyla etkin bir şekilde başa çıkmalarını sağlayan bilişsel, duyuşsal ve psikomotor beceriler olarak görmektedir. Onlara göre yaşam becerileri sosyal becerileri de içine almaktadır. Bazı öğretmenler ise yaşam becerisinin, belirlenen hedefe ulaşma süreci olduğunu ifade etmiştir. Öğretmenlerden bazıları hayata devam edebilmek için gerekli olan beceriler olduğunu ifade etmiştir.

Bazı öğretmenler yaşam becerisinin öz bakım becerileri kazanmak olduğunu düşünmektedir. Ö26 kodlu öğretmen bu durumu “*Önce evde, anne ve babadan sonra sırayla okul öncesi, ilkökul, ortaokul ve lise öğreniminde kazanılmaya devam eder. Öğrencinin hayata hazırlandığı basitten karmaşığa (yemek yeme, tuvalet eğitimi, ödev yapma vb.) öğrenilen becerileridir.*” şeklinde ifade etmiştir. İki öğretmen olaylara karşı gösterilen tutumun, yaşam becerisi olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerden biri, yaşam becerileri için, “*modern dünya için gerekli olan becerilerdir*”, şeklinde bir tanım yapmıştır. Aşağıda yaşam becerisi kavramını tanımlayan bazı öğretmenlerin söylediklerine yer verilmiştir.

Ö7: *Bir bireyin karşılaştığı problemleri pratik, kısa ve doğru çözme becerisidir.*

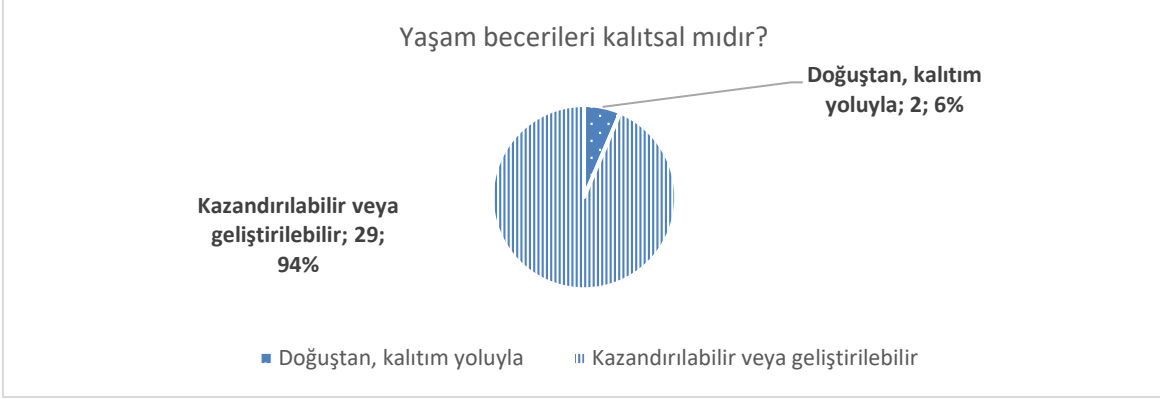
Ö10: *Kişinin hayatını idare ettirebilmesi için sahip olması gereken becerilerdir. Öz bakım, motor becerileri, problem çözme, eleştirel düşünme...*

Ö25: *Problem çözme, eleştirel düşünme ve kişilerarası beceriler gibi öğrenebilen ve uygulayabilen psiko-motor ve psiko-sosyal becerileridir. Tuvalete gittikten sonra ellerini yıkamak, çatal-kaşık kullanma, odasını toplama, uykusu geldiğinde yatağa*

kendisinin gitmesi gibi becerilerdir.

Ö31: Bireyin günlük yaşamda karşısına çıkan durumlarla baş edebilme yetenekleridir. Karar verme, yaratıcı düşünme ve problem çözme bu becerilere örnektir.

Öğretmenlere yaşam becerilerinin sonradan kazandırılıp geliştirilebilir mi yoksa doğuştan mı olduğu sorusu sorulmuştur. Grafik 1’den anlaşılacağı üzere iki öğretmen dışında tüm katılımcılar yaşam becerilerinin kazandırılabilir ya da mevcut durumun geliştirilebilir olduğuna inanmaktadır. Öğretmenler yaşam becerilerinin geliştirilme aşamasında ebeveynlerin, çevrenin, bilimsel ve teknolojik imkanların, tecrübelerin, eğitimin, kişisel çaba ve azmin etkisi olduğunu düşündüklerini ifade etmişlerdir.

Grafik 1: Yaşam becerilerinin kazandırılabilir olup olmadığıyla ilgili görüşler

Sınıf öğretmenlerine, öğrencilerin öncelikli olarak kazanması gereken yaşam becerisi sorulmuştur. Öğretmenler soruya “öz bakım becerileri, sosyal beceri, problem çözme becerisi, eleştirel düşünme becerisi, öz farkındalık becerisi, güçlü olma becerisi, fiziksel beceriler ve empati becerisi” şeklinde sekiz kategori oluşturacak cevaplar vermiştir. Tablo 3’te öğretmenlerin görüşlerine göre öğrencilere öncelikli olarak kazandırılması gereken beceriler yer almaktadır.

Tablo 3: Öğretmenlere göre öncelikli kazandırılması gereken yaşam becerileri

Öğrencilerin öncelikli olarak kazanması gereken yaşam becerileri	Sıklık	
1. Öz bakım becerileri	Temizlik	15
	Tuvalet eğitimi	
	Düzen	
	Giyinme	
	Beslenme	
2. Sosyal beceriler	Toplumla ilişki	12
	Sorumluluk	
	Liderlik	
	Kişilerarası ilişki	
	Arkadaşlarla iletişim	
	Beden dili	
	Kendini ifade etme	
Saygılı olma		
3. Problem çözme becerileri	Sorun çözme	6
	Sorunların üstesinden gelebilme	
4. Eleştirel düşünme becerisi	Pratik Düşünme	3
	Analitik düşünme	
5. Öz farkındalık	Öz denetim	3
	Kendine özgü potansiyeli bilme	
6. Güçlü olma becerisi	Ayakları Üzerinde Durabilme	2

		Kendine Yetebilme
7.	Fiziksel beceriler	Sportif faaliyetler 2
8.	Empati becerileri	Başkası gibi düşünme 1

Tablo 3'ten anlaşılacağı gibi sınıf öğretmenleri öğrencilere öncelikli olarak öz bakım becerileri kazandırılması gerektiğini düşünmektedir. Bu öğretmenlerden Ö4 ve Ö26'nın verdiği cevaplar şunlardır;

Ö4: Öğrencilerin öncelikli olarak kazanması gereken becerileri beslenme, giyinme, temizlik, öz bakım becerileridir.

Ö26: Temel ihtiyaçlarını karşılayacak becerilerini kazanması gerekir, yemek yemek, kıyafet giyinmek, tuvalet eğitimi.

12 öğretmen ise öncelikli kazanılması gereken becerinin sosyal beceriler olduğunu düşünmektedir. Bu öğretmenler, kişilerarası iletişimin, çevrenin, liderlik vasfının önemli olduğu üzerinde durmuştur. Ö16 kodlu öğretmen bu durumu “Sosyal olmak önemli... Kendini tanıma (öz farkındalık), duygu ve düşüncelerine hâkim olma, sosyal beceri...” cevabıyla ifade etmiştir.

Öğretmenlerin bazıları öğrencilere öncelikli olarak problem çözme, eleştirel düşünme, öz farkındalık gibi yaşam becerilerinin kazandırılması gerektiğini ifade etmişlerdir. İki öğretmenin öncelikli olarak kazandırılması gerektiğine inandıkları şey, öğrencilerin güçlü olmasıdır. Verilen cevaplardan öğretmenlerin, güçlü olmayı bir beceri olarak gördüğü anlaşılmaktadır. Ö3 kodlu bir öğretmen ise empati becerisini, ilk kazandırılması gereken beceri olarak görmektedir: *Ö3: Empati kurma becerisinin öncelikli olduğunu düşünüyorum. Çünkü başkasının yerine düşünebilen birey diğer becerileri de kazanabilir.*

3. 2. Öğretmenlerin yaşam becerilerini kazandırma yeterliklerine ilişkin bulgular

Sınıf öğretmenlerine yaşam becerilerini kazandırma noktasında kendilerini ya da meslektaşlarını yeterli görüp görmedikleri sorulmuştur. 31 öğretmenden 14'ü yetersizlik duygusundan bahsetmiştir. Onlar, sınıf öğretmenlerinin yaşam becerileri eğitimi için yeterli donanıma sahip olmadıklarını düşünmektedir. Öğretmenler, yaşam becerilerine yönelik eğitim almamaları, üniversitelerde bu becerilere yönelik ders verilmemesi, bütün paydaşların kabul ettiği ortak bir yaşam becerisi kazandırma programının olmaması gibi durumlardan dolayı kendilerini yeterli görmemektedir. Beş öğretmen ise bazı öğretmenlerde bu donanımın olduğunu bazı öğretmenlerde olmadığını ifade etmişlerdir. Tablo 4'te öğretmenlerin yaşam becerilerini kazandırma yeterliğiyle ilgili düşünceleri yer almaktadır.

Tablo 4: Öğretmenlerin yaşam becerilerini kazandırma yeterlikleri

Evet, öğretmenlerin çoğu yaşam becerisi kazandırma yeterliğine sahiptir. f: 12	Hayır, öğretmenler yaşam becerisi kazandırma yeterliğine sahip değildir. f: 14	Öğretmenlerin az bir kısmı yaşam becerisi kazandırma yeterliğine sahiptir. f: 5
Yeterli donanıma sahip oldukları için (Ö11, Ö12, Ö14, Ö15, Ö20, Ö24, Ö25, Ö27, Ö29, Ö31)	Yaşam becerilerine yönelik eğitim almadıkları ve yeterli bilgiye sahip olmadıkları için (Ö5, Ö6, Ö10, Ö17, Ö18, Ö19, Ö21, Ö23)	Sadece tecrübeli olanlar kazandırabilir. (Ö8, Ö9, Ö28)
Topluma ve kendine faydalı bireyler yetiştirmeyi hayal ettikleri için (Ö3)	Bilgi ve donanımlarını uygulama imkanları olmadığı için (Ö7)	Kendini geliştiren öğretmenler kazandırabilir (Ö16, Ö26)

Kendilerini anne ya da baba yerine koydukları için (Ö4)	Üniversitelerde yaşam becerilerine yönelik eğitim verilmediği için (Ö13)
Bütün paydaşların kabul ettiği ortak bir öğretim programı olmadığı için (Ö1, Ö2, Ö22, Ö30)	

Tablodan 4'ten anlaşılacağı üzere 12 öğretmen yaşam becerileri eğitimi için sınıf öğretmenlerinin yeterli donanıma sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Bir öğretmen, kendisini anne baba yerine koyduğunu bu yüzden yaşam becerileri kazandırma yeterliğinin olduğunu düşündüğünü ifade etmiştir. Ö3 kodlu öğretmen ise topluma ve kendine faydalı bireyler yetiştirmeyi hayal ettiği için bu yeterliği kendinde gördüğünü anlatmıştır.

3.3. Öğretmenlerin yaşam becerileri kazandırmaya yönelik gerçekleştirdiği uygulamalara ilişkin bulgular

Kendilerinde ve meslektaşlarında yaşam becerisi kazandırma yeterliği olduğunu düşünen öğretmenlere “Öğrencilerin bu becerileri kazanmasına yönelik ne gibi uygulamalar/etkinlikler gerçekleştiriyorsunuz?” sorusu sorulmuştur. Öğretmenler, yaparak yaşayarak öğrenme, drama, tartışma, oyun, düz anlatım, grupta çalışma, film izletme gibi yöntem ve tekniklerden bahsetmiştir. Bazı öğretmenler disiplinler arası bir yaklaşımla hareket ettiğini, bazıları şiir, hikâyeye, masal gibi edebi türlerden faydalandığını ya da öğrencilere bol bol sorumluluk verdiğini, bazıları ise kulüp çalışmalarını işe koştüğünü anlatmıştır.

Şekil 2: Öğretmenlerin yaşam becerileri kazandırmaya yönelik gerçekleştirdiği uygulamalar

Sınıf öğretmenleri yaşam becerilerini öğrencilere kazandırmak için sınıf içerisinde çeşitli uygulama ve etkinlikler kullandıklarını ifade etmişlerdir. Öğretmenlerin çoğu, öğrencilere bu becerilerin yaparak yaşayarak kazandırılması gerektiğini düşünmektedir.

Bazı öğretmenler bu becerileri kazandırırken öğrencilerin ortada olan problemle kendilerinin

baş etmeleri gerektiğini ve bunun öğrencinin sorumluluğu olduğunu ifade etmişlerdir. Ö30 kod adlı öğretmen bu durumu “*Karşılaştıkları bir sorunda ağlama yerine veya öncelikle bir büyüğünden yardım isteme yerine kendince çözüm üretmesi gerektiği doğrultusunda çalışmalar yapıyorum.*” şeklinde anlatmıştır. Bazı öğretmenler ise soru-cevap tekniğini kullanarak yaşam becerileri kazandırılacağını ifade etmiştir. Öğrencilere sınıf içerisinde grup çalışması yaptırmak da öğretmenlerin kullandığı yöntemlerdendir. Ö1 kodlu öğretmen bu durumu “*Sosyalleşme, saygı, benlik saygısı, hoşgörü, güven, paylaşım ve stresle baş edebilme konularında fırsat eğitimi gerçekleştiriyorum. Grup çalışmaları çok çok önemli. Çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını göz önünde bulundurarak.*” şeklinde anlatmıştır. Benzer şekilde Ö25 kod adlı öğretmen, küme çalışması, akran öğrenmesi ve işbirliğinin önemli olduğu ve becerilerin bu uygulamalarla verilmesi gerektiğini düşünmektedir.

3.4. Öğrencilere yaşam becerileri kazandırmayı engelleyen faktörlere ilişkin bulgular

Sınıf öğretmenlerine “Sizce öğrencilerin yaşam becerilerini kazanmasını engelleyen faktörler nelerdir?” sorusu sorulmuştur. Soruya verilen cevaplar, sekiz kategoride toplanmıştır. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu “aile” faktöründen bahsetmişlerdir. Tablo 5’te öğretmenlerin görüşlerine göre öğrencilerin yaşam becerilerini kazanmasını engelleyen faktörler almaktadır.

Tablo 5: Öğrencilerin yaşam becerilerini kazanmasını engelleyen faktörler

Öğrencilerin yaşam becerilerini kazanmasını engelleyen faktörler	Açıklama	Sıklık (f)
Ailesel faktörler	Ö2, Ö3, Ö4, Ö5, Ö6, Ö10, Ö11, Ö12, Ö13, Ö16, Ö17, Ö18, Ö19, Ö20, Ö21, Ö22, Ö23, Ö24, Ö25, Ö26, Ö27, Ö28, Ö29, Ö31	24
Aşırı koruyucu aile modeli Her istenilenin yapılması Çocuklara sorumluluk verilmemesi Çocukların hazırcılığa alıştırılması Ailelerin sosyal statüleri Ailenin eğitim düzeyinin düşük olması Ailelerin sosyal faaliyetlere katılımı ihmal etmesi Ailelerin çocuklarına iyi bir temel oluşturamaması Ailenin çocuklara model olamaması Çocuklardan yapabileceğinin üstünde beklenti içinde olmaları Ailelerin çocukları değerli hissettirememesi		
Çevresel faktörler	Ö3, Ö7, Ö5, Ö9, Ö10, Ö12, Ö14, Ö15, Ö17, Ö18, Ö19, Ö21, Ö23, Ö26, Ö27	16
Uygun ortamın olmaması Okuldaki uygulama alanlarının kısıtlı olması Çocukların mahalle kültüründen uzak olması Fiziksel koşullar Doğadan kopma		
Öğretmen faktörü	Ö2, Ö3, Ö8, Ö12	4
Öğretmen baskısı Öğrencilerin doğru yönlendirilmemesi		
Öğrenci faktörü	Ö6, Ö11, Ö21, Ö23	4

Öğrencilerin özensiz tavırları Öğrencilerin kişilik yapısı Mücadeleci olmamaları Öğrencilerin iletişim kuramamaları Zayıf akran ilişkileri Özgüven eksikliği Sorunlarla baş edememe Öğrencilerin isteksiz olması Öğrencilerin tembel olması, çalışmak istememesi Öğrencilerin yeniliğe açık olmaması		
Eğitim sistemi faktörü	Ö1,Ö3,Ö7	3
Müfredat Eğitim eksikliği Sınav odaklı çalışmalar		
Sosyal medya faktörü	Ö3, Ö30, Ö31	3
Tablet, bilgisayar başında zaman kaybı		
Psikolojik faktörler	Ö2, Ö20, Ö23	3
Akran zorbalığı, okul baskısı		
Okul yönetimi faktörü	Ö1, Ö11	2
Okul iklimini, etkili iletişimi sağlayacak şekilde düzenleyememek Okulun fiziksel şartlarını düzenleyememek Okulun sosyal ve sanatsal faaliyetlere yer ayırmaması		

Tablo 5'ten anlaşılacağı üzere 24 öğretmen, yaşam becerilerini kazandırırken ailelerin çocuklarını sürekli korumak istemelerinden, çocuklarına sorumluluk vermek yerine tüm işi kendilerinin yapmalarından, çocukların istedikleri her şeyin yapılmasından ve aileler arası sosyal statülerin farklı olmasından dolayı bu becerileri tam olarak kazandıramadıklarından bahsetmiştir.

Ö3 kod adlı öğretmen ailelerin sadece akademik başarıyı önemsemesini “*Bu becerilerin kazanılması gerektiğini düşünen aile profili azalmış ve akademik başarısını daha çok önemseyen için çocuklarını okula beceri değil puan kazanmaya gönderen aileler ise sayıca artmış durumda. Bu yüzden öğretmenden çok belletmen olmak zorunda kalıyorum.*” sözleriyle ifade etmiştir. Öğretmenlerin verdikleri cevapların bazıları şöyledir:

Ö2: *Aile, okul-öğretmen baskısı, akran zorbalığı, beceriksiz nesiller isteyen dış güçlerin yönettiği medya unsurları, bu becerilerin kazanılmasına yönelik nitelikli hazırlanmamış olan müfredat.*

Ö4: *Öncelikli aile olduğumu düşünüyorum. Çocuklarını fanusa koyup, sorumluluk vermiyorlar. Yavrularının eksiklerini görmüyor ve görmek istemiyorlar.*

Ö22: *Ailelerin aşırı düşkün ve koruyucu tutum sergilemeleri çocuğun gelişimini etkiliyor. Ayrıca aile, iyi ya da kötü, rol modeldir. Çocuk ailesini yansıtır.*

16 sınıf öğretmeni ise çevresel faktörlerin, yani öğrenme ortamının uygun olmamasından, akran zorbalığından, çocukların sürekli apartman hayatı sürmesinden, okulun yaptığı baskıdan dolayı bu kazanımları istedikleri gibi kazandıramadıklarından bahsetmişlerdir.

Dört öğretmen, öğrenci faktörünü öne sürmüştür. Öğrencilerin kişilik yapılarından, mücadele etmek istememelerinden dolayı yaşam becerilerini kazandırmak noktasında zorlandıklarını

ifade etmişlerdir. Bazı öğretmenler ise eğitim sisteminden kaynaklanan sıkıntılar olduğunu, müfredatın ağır olmasından ve sınav odaklı çalışılmasından bunun yaşam becerisi kazandırmayla ilgili çabaların önüne geçtiğinden bahsetmiştir. Ö3 kodlu öğretmen bu durumu “*Akademik başarıyı daha çok önemseyen öğretmen, okul ve veliler, beceriksiz nesiller isteyen dış güçlerin yönettiği medya unsurları, bu becerilerin kazanılmasına yönelik nitelikli hazırlanmamış olan müfredat*” şeklinde ifade etmiştir. Ö30 ve Ö3 kodlu öğretmenler ise sosyal medyanın çocukları olumsuz etkilediklerinden bahsetmişlerdir. Ö30 kodlu öğretmen “*Tablet, bilgisayar başında fazla vakit geçirmeleri zihinsel ve bedensel açıdan birçok yetilerini ortaya çıkarmalarını engelliyor.*” şeklinde görüş belirtmiştir.

İki öğretmen okul yönetimi üzerinde durmuş ve idarecilerin yaşam becerilerinin öğretimine yoğunlaşan etkinlikler, oyunlar ve sosyal faaliyetler yapması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ö1 konuyla ilgili düşüncelerini şöyle anlatmıştır: “*Okul yöneticileri, yaratıcılık, yenilikçilik, özgün fikirler üretmek, günlük yaşam becerilerini geliştirecek kurs, sosyal kulüp ve sosyal faaliyetlere yönelik çalışmalar yapılmalıdır.*”

3.5. Sınıf öğretmenlerinin, yaşam becerilerini kazandırmakla ilgili önerilerine ilişkin bulgular

Öğretmenlere yaşam becerilerini kazandırmakla ilgili önerileri sorulmuştur. Öğretmenlerin yaşam becerilerinin kazandırılmasına yönelik önerilerinin başında öğretmenlerin mesleki yeterliliklerin artırılması gelmektedir. Bunu ailelerin bilinçlendirilmesi takip etmektedir. Tablo 6’da öğrencilerin yaşam becerilerini kazanması noktasında sınıf öğretmenlerinin önerileri yer almaktadır.

Tablo 6: Öğrencilerin yaşam becerileri kazanması noktasında sınıf öğretmenlerinin önerileri

Öneriler	Sıklık (f)
Öğretmenlere yönelik öneriler	34
Öğrencilerin kendi kararlarını verebilmelerine yardımcı olmak	
Sınıf öğretmenleri için yaşam becerileri eğitimi verilmeli	
Öğretmenlere hizmet içi eğitimi verilmeli	
Öğrencilerle birebir ilgilenme ve öğrencilerle gözle iletişim sağlamak	
Tam öğrenme modeline uygun eğitim verilmeli	
Öğretmenlere etkili seminerler yapılmalı.	
Fırsat eğitimleri yapılmalı.	
Yaşam becerileri konu başlığı ders olarak işlenmeli.	
Yaşam becerisi konulu dramalar yapılmalı.	
Öğrencilere sorumluluk gerektiren ödevler verilmeli.	
Değerler eğitimi başlığıyla yaşam becerileri kazandırılmalı.	
Öğretmenler öğrencilere model olmalı.	
Sınıf öğretmenleri yeniliğe açık olup, kendini geliştirmeli.	
Öğretmenler sık sık eğitim materyallerini kullanmalı	
Öğretmenler çocukların aktif olarak yaşayıp, tecrübe ederek öğrenmelerini sağlamalı.	

Aileye yönelik öneriler	11
Aileler bilinçlendirilmeli ve ailelere seminer verilmeli.	
Öğretmenler ailelerle sürekli iletişim halinde olmalı.	
Sınıf öğretmenleri ve aile işbirliği içinde olmalı.	
İdarecilere yönelik öneriler	7
Okul idarecileri okuldaki imkanları artırmalı	
Temel becerilerin kazandırılacak ortamlar oluşturulmalı	
Okuldaki sanatsal ve sosyal aktiviteler artırılmalı	

Tablo 6'dan anlaşılacağı üzere 34 öğretmen yaşam becerilerine yönelik seminerler düzenlenmesi gerektiği, öğretmenlerin yenilikçi olup sürekli kendilerini geliştirmeleri gerektiği ve sınıf içerisinde materyaller kullanarak yaşam becerileri konulu dramalar yapmaları gerektiği yönünde önerilerde bulunmuşlardır. 11 öğretmen, eğitim-öğretim sürecinin önemli bir ayağı olan aile faktörüne değinmiştir. Yedi öğretmen de idarecilerin okul ortamını yaşam becerilerinin kazandırılacağı bir ortam haline getirmeleri, sosyal aktivitelerin sık sık yapılması gerektiğini düşünmektedir.

4. SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bulgulara göre öğretmenler yaşam becerisi kavramının, öz bakım becerileri kavramıyla aynı anlamda olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerin en sık tekrar ettiği ve en çok üzerinde durduğu yaşam becerisinin “problem çözme becerisi” olduğu görülmüştür. Buradan öğretmenlerde yaşam becerisiyle ilgili eksik öğrenmelerin olduğu sonucu çıkarılabilir. Anagün ve arkadaşları (2015), tarafından yapılan araştırmada da öğretmen adaylarının yaşam becerileri kavramını tanım düzeyinde bildikleri ancak kavramın kullanım alanlarına ilişkin bilgi sahibi olmadıkları görülmüştür.

Bazı sınıf öğretmenlerine göre yaşam becerisine sahip olmak, çevreye uyum sağlamaktır. Öğretmenler, ilkökul öğrencilerinin kazanması gereken ilk becerinin, iletişim becerisi olduğunu düşünmektedir. Öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu yaşam becerilerinin doğuştan olmadığını sonradan kazandırılıp geliştirilebileceğini ifade etmişlerdir.

Kanyılmaz (2018), sınıf öğretmenlerinin yaşam becerisi kazandırma yaklaşımlarını incelediği çalışmasında, bu becerilerin kazandırılmasında öğrenci merkezli yaklaşımın öneminin, araştırmaya katılan öğretmenler tarafından da anlaşılacağı sonucuna ulaşmıştır. Ancak sınıf içi gözlemleri, bu farkındalığın sınıf ortamına kısmen yansıtılabildiğini göstermiştir.

Sınıf öğretmenlerinin yarıdan fazlası, yaşam becerilerini kazandırma noktasında kendilerini ya da meslektaşlarını yeterli görmemektedir. Onlar, sınıf öğretmenlerinin yaşam becerileri eğitimi için yeterli donanıma sahip olmadıklarını düşünmektedir. Sınıf öğretmenlerinin yaşam becerilerini öğrencilere kazandırırken yaparak yaşayarak öğrenme modelini sıkça kullandığı ve bu kazanımları belirli bir plan dahilinde çocuklara kazandırdıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bazı öğretmenler disiplinler arası bir yaklaşımla hareket ettiğini, bazıları şiir, hikâye, masal gibi edebi türlerden faydalandığını ya da öğrencilere bol bol sorumluluk verdiğini, bazıları ise kulüp çalışmalarını işe koştüğünü anlatmıştır.

Cullinane'e göre (2017), öğrencilerin sınavlar yoluyla hissettikleri baskı, onların hayattaki başarı için birincil değerinde önemi olan akademik sonuçlara odaklanmalarına neden olmaktadır. Fakat eğitim, bunun çok daha fazlasıdır. Yetişkin yaşamı, insanların hem işyerinde hem de günlük yaşamlarında, zorluklarla baş etmek ve eksiksiz tamamlanması gereken görevler üstlenmek için elzem olan güven ve motivasyondan ekip çalışmasına ve diğer sosyal etkileşimlere yardımcı olan

kişilerarası becerilere kadar gelişebilmeleri için bir dizi beceri gerektirir. Bu temel yaşam becerileri, potansiyellerinin farkında olan insanlar için çok önemlidir ve bu nedenle eğitim sisteminin kalbinde olması doğaldır. Cassidy (2018), yaşam becerileri kazandırmakla ilgili hazırlığın, eğitimde çok önemli olduğunu ancak genellikle gözden kaçan bir kavram olduğunu ifade etmiştir. Ona göre birçok eğitimci sınıfta yaşam becerileri öğretmenin gerekli olduğunu düşünse de devlet standartlarına uyma zorunluluğu ve zaman eksikliği uygulamalarını engellemektedir. Prajapati, Sharma, & Sharma (2016) tarafından yapılan çalışmada, yaşam becerileri eğitiminin temel işlevler ve yetenekler arasındaki boşluğu doldurduğu, bireylerin yaşamdaki zorlukların üstesinden gelmesine yardımcı olduğu ifade edilmiştir.

Bulgulardan hareketle yaşam becerilerinin kazandırılmasında öğretmenlerin rolü olduğu kadar aile ve idarecilerin de önemli rollerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sınıf öğretmenlerinin öğrencilere temel yaşam becerileri kazandırırken karşılaştığı sorunlardan en önemlisinin aile faktörü olduğu görülmektedir. Öğretmenlerin büyük çoğunluğu, yaşam becerilerini kazandırırken ailelerin çocuklarını sürekli korumak istemelerinden, çocuklarına sorumluluk vermek yerine tüm işi kendilerinin yapmalarından, çocukların istedikleri her şeyin yapılmasından ve aileler arası sosyal statülerin farklı olmasından dolayı bu becerileri tam olarak kazandıramadıklarından bahsetmiştir.

Bastık (2019) tarafından yapılan çalışmada, yaşam becerilerinin kazandırılmasında Hayat Bilgisi dersinin oldukça önemli olduğu ancak; öğrencilerin ailelerin bilgisizliği ve duyarsızlığı, bu konuya müfredatta yeterince yer verilmemiş olması, yer verilmiş olsa bile uygulamaya yönelik eksiklikler, öğretmenlerin yaşam becerileri konusunda yeterli bilgi sahip olmamaları gibi konularda problemlerin olduğu tespit edilmiştir. Zorlu, Zorlu, & Dinç, (2019) tarafından yapılan araştırmada öğretmen adaylarının yaşam becerilerinin, bilişüstü farkındalıklarının bir yordayıcısı olduğu sonucuna ulaşılmış, bilişüstü farkındalık kazandırmada yaşam becerileri eğitime ilişkin önerilerde bulunulmuştur.

Bilir Topçu (2019) tarafından yapılan çalışmada, çocuklara uygulanan Yaşam Becerileri Programının çocukların yaşam becerilerini olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Çubukçu ve Gültekin (2006), ilkokulda öğrencilere kazandırılması gereken sosyal becerilerin ilköğretim öğretmenlerinin branşlarına göre farklılık gösterdiği sonucuna ulaşmıştır. Öztürk ve Karademir, (2017) uyguladıkları etkinlik yoluyla, öğrencilerde; gerek bilimsel süreç becerilerinden, gerekse yaşam becerilerinden birçok beceri geliştiğini görmüştür.

Tüm bunlardan hareketle öğrencilere yaşam becerilerinin kazandırılması ve geliştirilmesi noktasında önemli bir sorumluluğa sahip olan sınıf öğretmenlerine, yaşam becerilerini destekleyici tutum ve davranışlar üzerine gerek üniversitelerde gerekse mesleğe atıldıkları zaman eğitimler verilmesi önerilmektedir. Bu noktada özellikle okullar ve üniversiteler arasında etkili iletişimin kurulabilmesi önemli görülmektedir.

Yaşam becerilerinin gelişimini sadece okul yaşantısıyla sağlamak mümkün değildir. Aile yaşamları ve ailelerin çocuklarına sağlayacakları zengin ortamlar da bunu destekleyecektir. Bu nedenle yaşam becerileriyle ilgili bilgilendirilen öğretmenlerin, edindikleri kazanımı ailelere aktarabilecek ve bu konuda ailelerle işbirliği yapabilecek donanıma ulaştırılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

Ananiadou, K. & Claro, M. (2009). 21st Century Skills And Competences For New Millennium Learners in OECD Countries, *OECD Education Working Papers*.

Anagün, Ş. S., Kılıç, Z., Atalay, N., & Yaşar, S. (2015) Sınıf öğretmeni adayları Fen Bilimleri Öğretim Programını uygulamaya hazır mı? *Turkish Studies*, 10, 127-148.

Atalay, N. & Anagün, Ş. S. (2017). Sınıf öğretmeni adaylarının girişimcilik becerisine ilişkin yeterlik algıları, *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(41), 298-313.

Bastık, U. (2019). *Hayat Bilgisi Dersinde Yaşam Becerilerinin Kazandırılmasına Yönelik Öğretmen Görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi.

Baysal, Z. N. (2009). An application of the decision-making model for democracy education: A sample of a third grade Social Sciences lesson, *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(1), 75-84.

- Bilir Topcu, Z. (2019). *Yaşam Becerileri Programının Beş Yaş Çocuklarının Yaşam Becerileri, Benlik Algıları ve Sosyal Duygusal Uyum Düzeylerine Etkisi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Hacettepe Üniversitesi.
- Cassidy, K., Franco, Y. & Meo, E. (2018). Preparation for adulthood: A teacher inquiry study for facilitating life skills in secondary education in the United States. *Journal of Education Issues*, 4(1), 33-45. <https://doi.org/10.5296/jei.v4i1.12471>
- Cullinane, C. R. (2017). *Life Lessons: Improving Essential Life Skills for Young People*. London: Sutton Trust.
- Çubukçu, Z. & Gültekin, M. (2006). İlköğretimde öğrencilere kazandırılması gereken sosyal beceriler, *Bilgi*, 37: 155–174.
- Cüceloğlu, D. (1991). *Yeniden İnsan İnsana* (26. Basım), İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dökmen, Ü. (1994). *İletişim Çatışmaları ve Empati*, İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Fidan, N. & Erden, M. (1994). *Eğitime Giriş*, Ankara: Alkım Yayıncılık.
- Günbayı, İ. & Akcan, F. (2013). İlköğretim kurumları yöneticilerinin yaşadıkları iş streslerine ilişkin görüşleri: bir durum çalışması, *Öğretmen Eğitimi ve Eğitimcileri Dergisi*, 2(2), 2013, 195–224.
- Güneş, F. (2012). Öğrencilerin düşünme becerilerini geliştirme *Tübar*, 32(32), 2012, 127–146.
- Guskey, Thomas R. & Passaro, P. (1994). Teacher efficacy: A study of construct dimensions, *American Educational Research Journal*, (31), 627–643.
- İşmen Gazioğlu, A. E. & Canel, A. N. (2015). Bağımlılıkla mücadelede okul temelli bir önleme modeli: yaşam becerileri eğitimi, *Addicta: The Turkish Journal on Addictions*, 2(2), 5–44.
- Johnson, P. (2009). The 21st century skills movement. *Educational Leadership*, 67(1): 2009, 11.
- Kanyılmaz, M. B. (2018). *Sınıf Öğretmenlerinin Fen Bilimleri Dersi Öğretim Programında Yer Alan Yaşam Becerilerinin Öğrencilere Kazandırılmasına Yönelik Yaklaşımlarının Değerlendirilmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli Üniversitesi.
- MEB (2006)., Öğretmenlik Meleği Genel Yeterlilikleri, Ankara.
- MEB (2017)., Öğretmenlik Mesleği Genel Yeterlilikleri, *Tebliğler Dergisi*.
- Prajapati, R., Sharma, B. & Sharma, D. (2016). Significance of life skills education. *Contemporary Issues in Education Research (CIER)*, 10(1), 1-6. <https://doi.org/10.19030/cier.v10i1.9875>
- Öztürk, Z. & Karademir, E. (2017). Bilim uygulamaları dersi kapsamında gerçekleştirilen etkinliğin bilimsel süreç becerileri ve yaşam becerileri bağlamında incelenmesi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Türk Dünyası Uygulama ve Araştırma Merkezi Eğitim Dergisi*, 2 (2) , 64-73.
- United Nations (2003). Life Skills Training Guide For Young People: Hiv/Aids And Substance Use Prevention. http://www.ibe.unesco.org/fileadmin/user_upload/HIV_and_AIDS/publications/unodc_HIV_all.pdf.
- Trilling, B. & Fadel, C. (2009). *21st Century Skills: Learning for Life in Our Times*. San Francisco, CA: John Wiley & Sons.
- WHO, (2007). Promoting Physical Activity in Schools: An Important Element Of A Health-Promoting School, *Who Information Series On School Health*, (Document 12.), 53 P.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2018). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*, Ankara: Seçkin Akademik ve Mesleki Yayınlar.
- Zorlu, Y., Zorlu, F. & Dinç, S. (2019). Investigation of relationships between the preservice science teachers' life skills and metacognitive awareness. *Necatibey Faculty of Education Electronic Journal of Science and Mathematics Education*, 13(1), 302–327. <https://doi.org/10.17522/balikesirnef.511546>

EXTENDED SUMMARY

Purpose

The aim of this study is to determine the knowledge and experience of primary school teachers about the concept of life skills; to reveal their thoughts about their competencies to gain life skills to students. For this purpose, answers for the following questions were sought.

1. What do teachers know about the concept of “life skills”. How do they define life skills?
2. Do teachers think they have sufficient equipment for life skills training?
3. What kind of practices do teachers carry out in order for students to acquire these skills?
4. According to the teachers, what are the factors that prevent students from gaining life skills?
5. What are the suggestions of the classroom teachers about providing students with life skills?

Methodology

In this research, the qualitative research method carried out in the general survey model was used. The studying group of this research consists of 31 primary school teachers working in public primary and private schools within the provincial borders of Erzurum. 28 of them are graduates of education faculties and three of them are graduates of other faculties. Nine of the teachers teach to first grade students, seven of them to second grade, seven of them teach to third grade students and eight of them teach to fourth grade.

The data were collected through face-to-face interviews with teachers. A semi-structured interview form prepared by the researchers was used as a data collection tool. In the interviews, the questions to be answered were determined and questions were created. Before starting the data collection process, the interview questions were corrected by taking the recommendations of 2 experts and a pilot study was carried out. Some changes were made to some of the interview questions at the end of the pilot study. In this way, the teacher interview form consisting of 14 questions took the final form with the probe questions. In which order the questions will be asked were planned in this process.

The findings were subjected to content analysis. The raw data were read several times to get an overall impression. Then, based on the question order in the semi-structured interview form, codes and categories were created from the answers of each question. In this way, it was aimed to define the data and reveal the hidden facts within the data.

Findings

Life skills for fifteen teachers is to solve problems or deal with problems. According to 9 teachers, the concept of life skill means adapting to the environment. According to some teachers, life skills are social skills that bring interpersonal harmony. Some of the teachers see their life skills as cognitive, affective and psychomotor skills that enable individuals to effectively cope with the difficulties of daily life. According to them, life skills include social skills. Some teachers stated that life skill is the process of reaching the specified goal. Some of the teachers stated that they have the necessary skills to continue life. Some teachers think that the ability to live is to acquire self-care skills. Two teachers think that the attitude towards events is life skill. One of the teachers defined the skills for life skills that are necessary for the modern world.

Primary school teachers stated that they use various applications and activities in the classroom to gain life skills to students. The majority of teachers think that these skills should be gained by living by doing. While some teachers gained these skills, they stated that the students had to deal with the problem in the middle and that it was the responsibility of the student.

Conclusion and Discussion

According to the findings, it was seen that the most frequently repeated and most emphasized life skill of the teachers was “problem solving skill”. Teachers thought that the concept of life skills is the same as the concept of self-care skills. It can be concluded that there is a misconception about teachers' life skills. According to some classroom teachers, having life skills is to adapting to the

environment. Teachers thought that the first skill that primary school students should gain is communication skills. The vast majority of teachers stated that their life skills are not innate and can be gained and improved later.

Based on the findings, it was concluded that not only teachers but also family and administrators had an important role in gaining life skills. It is seen that the most important of the problems faced by classroom teachers in providing students with basic life skills is the family factor. The vast majority of teachers talked about the fact that while families gain their life skills, they want to protect their children constantly, do all the work themselves instead of giving their children responsibility, don't fully acquire these skills because children do everything they want and have different social status between families.

In order for teachers to carry out activities in which they can make students more active in the classroom, questions and activities aimed at developing high level cognitive skills such as analytical, creative and critical thinking, analyzing information, problem solving should be applied more. At this point, it is considered important to establish effective communication between schools and universities.

It is not possible to ensure the development of life skills only with school life. Family lives and rich environments that families will provide to their children will also support this. In order to gain and develop life skills for children, it is recommended that teachers be given trainings on attitudes and behaviors that support life skills both in universities and when they are placed in the profession.